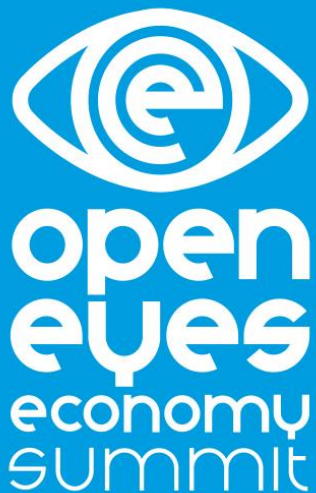

MIASTO-IDEA: Prawo do miasta

Prof. dr hab. Jerzy Hausner

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Jerzy Hausner

MIASTO-IDEA: prawo do miasta

Opracowanie graficzne: Karolina Wróblewska-Leśniak

Motto

fot. Danuta Węgiel

*Gdy wyobraźnia śpi, rozum
rodzi banały*

*Zanim powstanie mapa,
musi się pojawić narracja*

Przemysław Czapliński
Poruszona mapa, 2016

Poszukiwanie nowych idei ekonomicznych i rozwiązań gospodarczych będzie łatwiejsze, jeśli w inny niż powszechnie przyjmowany sposób spojrzysz na współczesne wielkie miasta

Zamiast myślenia o mieście idealnym, zastanawiamy się jak kierunkować rozwój konkretnych miast, które w tym celu muszą sformułować swoją ideę

Każde miasto, aby mogło się rozwijać musi określić swoją ideę – specyficzny dla tego miasta proces wykorzystania jego potencjału rozwojowego i generowania wartości

Nie jest to zatem model rozwoju miasta, ale normatywnie ujęte i empirycznie osadzone podejście do jego rozwoju – koncept a nie formuła

Źródło: http://www.palmanova.it/en/palmanova_storia.php

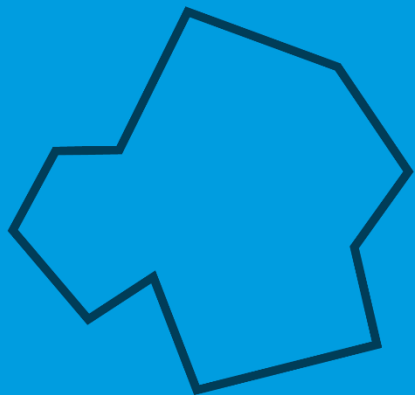
Terytorium i przestrzeń

Terytorium jest wyznaczonym i zagospodarowanym fragmentem ziemi. Jest więc w ten czy inny sposób ograniczone przez ludzi, nawet jeśli te granice są przesuwalne.

Przestrzeń jest z natury otwarta i jeśli ją ograniczymy staje się terytorium. To jednak nie znaczy, że znika. Ponieważ jej istnienie jest fenomenem społecznym a nie fizycznym. Jest ludzkim sposobem ujmowania świata. Odnosi się tak do obiektów, jak i ludzi oraz pozwala uchwycić zachodzące lub mogące zachodzić między nimi relacje. Istnieje o ile jest pomyślana i wyobrażona

Rodzaje przestrzeni

PRZESTRZEŃ FIZYCZNA
GRANICE SZTYWNE

PRZESTRZEŃ WYMIANY
GRANICE PŁYNNE

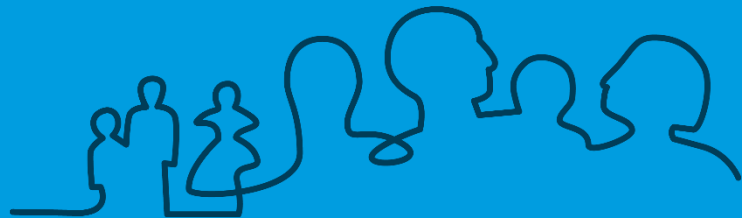
PRZESTRZEŃ DYSKURSU
GRANICE LOTNE

URBS i CIVITAS

URBS

CIVITAS

Czym zatem jest idea miasta? To specyficzny dla niego proces wytwarzania wartości. Jego uchwycenie wymaga dostrzeżenia że miasto jest nie tylko przestrzenią fizyczną (przedmiotową, zagospodarowaną materialnie, cywilizacją), ale równocześnie społeczną (podmiotową, interaktywną, kulturą)

Jeśli miejscy planiści nie dostrzegają i nie rozumieją, wszystkich wymiarów przestrzeni miejskiej rozumianej jako URBS i CIVITAS jednocześnie, to projektowanie miasta zatracą swoją ideę

Skalowanie przestrzeni i rozwój miasta

- dopiero wprowadzając do formowania wielowymiarowej przestrzeni wymiaru czasu otwieramy ścieżkę rozwoju – ścieżkę do przyszłości
- potrzebujemy diachronii, aby móc zmierzać do synchronii
- bez tego miasto może się rozrastać, ale nie rozwijać
- ale jeśli się tylko rozrasta, to zawsze doprowadzi to do katastrofального zachwiania równowagi i zapaści

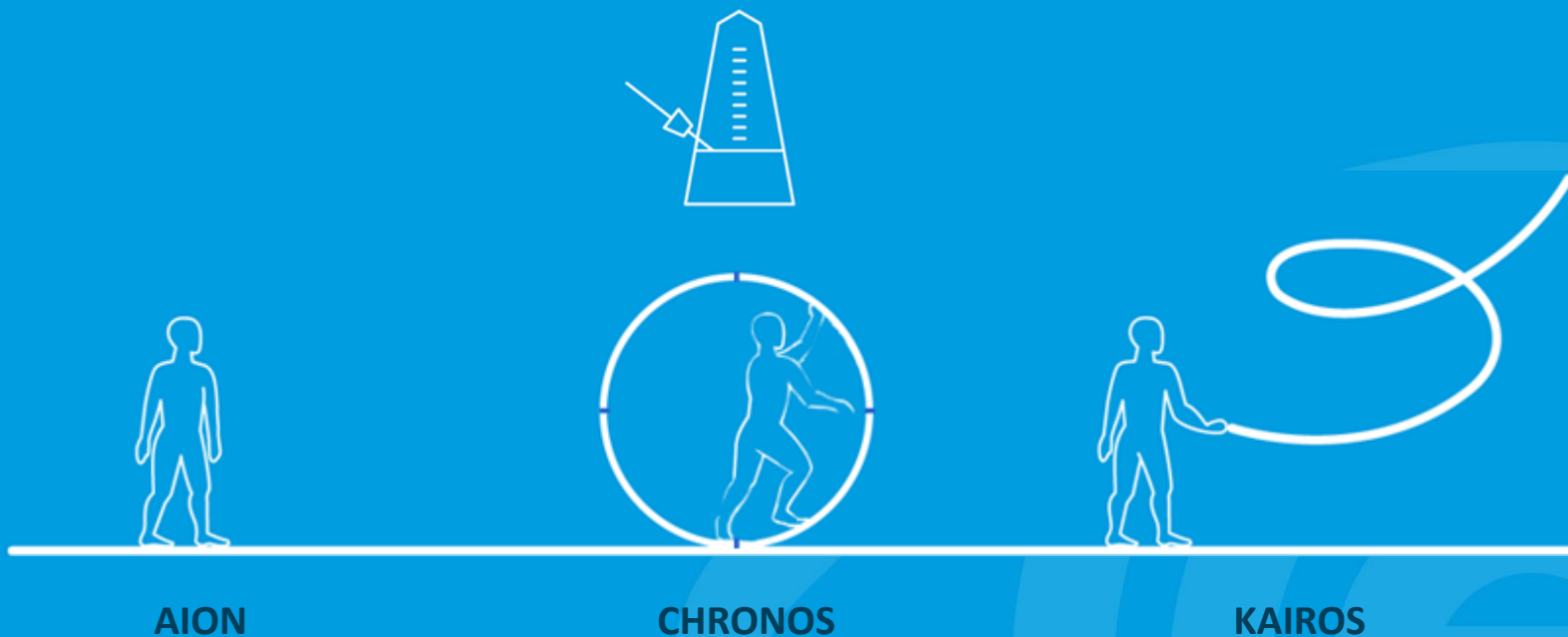

Trzy sposoby rozumienia czasu w myśli greckiej

Trzy sposoby rozumienia czasu w myśli greckiej

Podstawowy ciąg myślowy

**Przestrzeń – wielowymiarowe skalowanie przestrzeni –
dyskurs strategiczny – czasowe skalowanie przestrzeni –
kształtowanie relacji między aktorami społecznymi –
rozwój**

Taka conceptualizacja pozwala ująć kształtowanie
struktury terytorium jako przekształcanie relacji
społecznych

Dwa rodzaje współzależności

- współzależność eksploatacyjna – synchroniczna
- współzależność rozwojowa – diachroniczna

Oportunizm rodzi współzależność eksploatacyjną. Tylko relacyjność (partnerstwo) generuje współzależność rozwojową. Ta druga ma diachroniczny charakter. Nie sprowadza się do powtarzalnych sprzężeń synchronicznych. Nie jest tylko prostą, powtarzalną i schematyczną interaktywnością, ale nieustającym przeobrażeniem się jej uczestników. Ma jednocześnie wymiar przestrzenny i czasowy. Tworzy specyficzną społeczną czaso-przestrzeń

Podejście funkcjonalistyczne akcentuje to jak miasto działa, zaś podejście rozwojowe jak się przeobraża

Miasta nie można zrozumieć jeśli nie uchwycimy jak istnieje i jak się staje zarazem. Każdy byt społeczny, jest bowiem takim, jakim się staje

Bycie jest procesem i bez stawania się nie ma bytu

Warunki miejskiej partycypacji obywatelskiej

- partycypacja jest fikcją bez upodmiotowienia
- przy czym idzie o upodmiotowienie zbiorowości a nie tylko jednostek
- chcąc realnej partycypacji, trzeba przywrócić miasto jego mieszkańcom, uznać ich prawo do miasta
- jak?: poprzez świadome wykorzystywanie ich potencjału twórczego

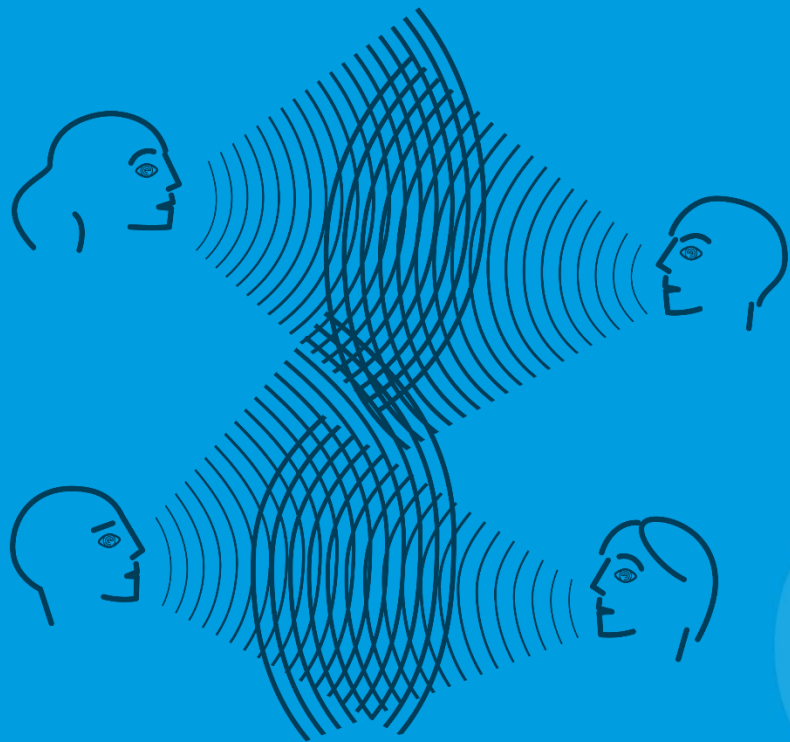
Dialog obywatelski

Partycypacja wynika z dialogu obywatelskiego a nie odwrotnie. Jeśli obywatele nie mają możliwości efektywnego wyrażania i konfrontowania swoich opinii, nie będą gotowi uczestniczyć w podejmowaniu decyzji i przyjmowaniu współodpowiedzialności

Warunkiem uruchomienia dialogu obywatelskiego jest występowanie różnych form przestrzeni publicznej, która dzięki niemu staje się nie tylko przestrzenią współobecności, ale także formowania się wspólnotowej celowości. Przestrzeń publiczna jest zatem kluczowym zasobem rozwojowym

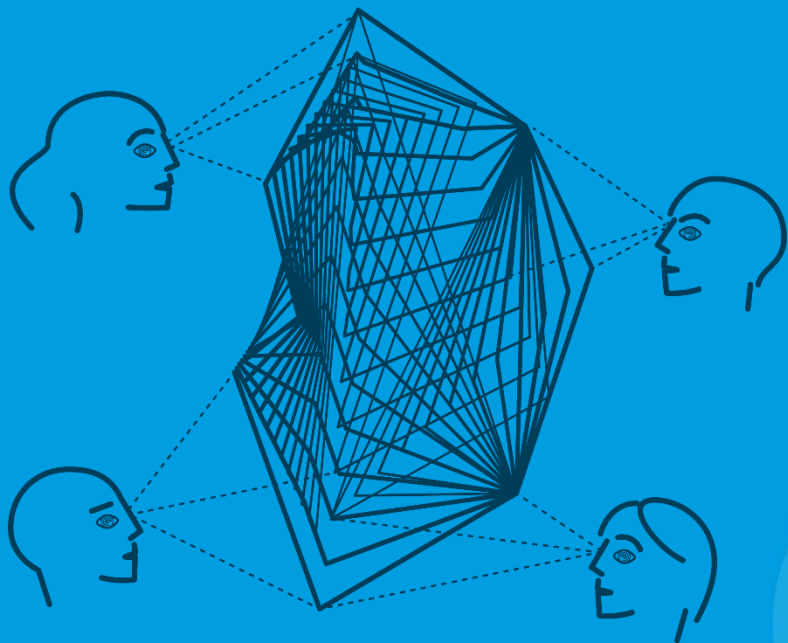
Miejski dialog obywatelski

Miejskiego dialogu obywatelskiego nie należy instytucjonalnie usztywniać. Powinna go charakteryzować „zmienna geometria”, rozumiana jako otwartość na włączanie innych i nowych aktorów – ich punktów widzenia i perspektyw poznawczych. Wyłączenie aktywnych i zorganizowanych aktorów z dialogu miejskiego owocuje ograniczeniem zdolności rozwojowych miasta. Wyłączenie w konsekwencji zawsze kosztuje więcej niż społeczne włączenie

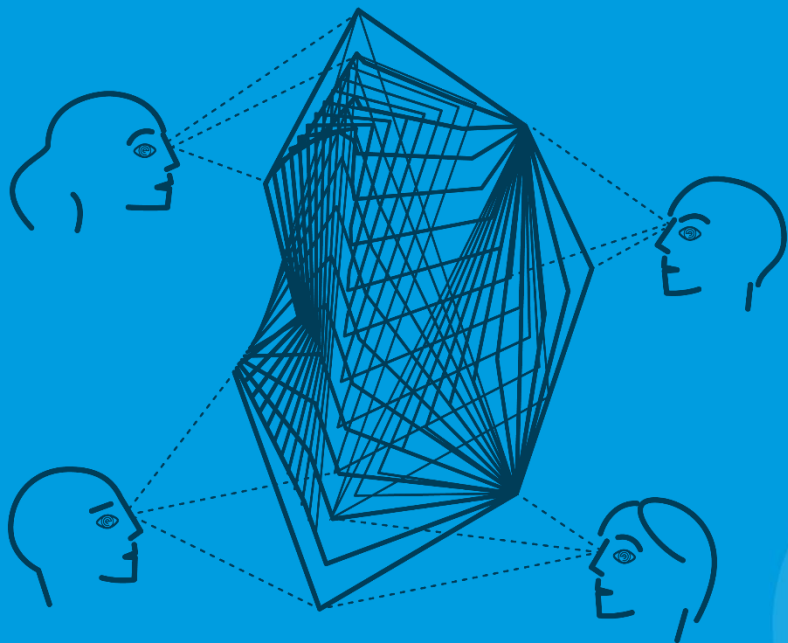
Prawo do miasta

1. Prawo do miasta musi być rozumiane jako prawo czynne a nie bierne
2. Prawo do miasta jest fundamentem równoważenia różnych interesów i tym samym równoważenia różnych wymiarów i aspektów rozwoju miasta
3. Prawo do miasta ma wyrażać współzależność – substancjalną (przedmiotową) i proceduralną (podmiotową)

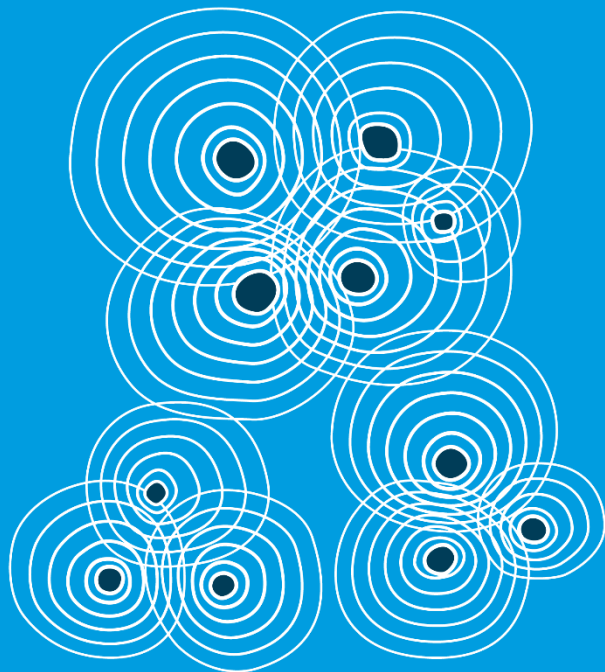
Prawo do miasta

4. Prawo do miasta nie może być prawem wykluczającym
5. Musi w nim być wyważony aspekt pozytywny – „prawo za” oraz negatywny – „prawo przeciw”, tak aby umożliwiała zapobieganie niekorzystnym społecznym działaniom i rozwiązaniom, ale jednocześnie umożliwiała kreatywną działalność i wykorzystywanie potencjału twórczego jednostek i grup społecznych

Wyspy i archipelagi

- różnorodność uspojniona, ale nie homogeniczna
- wyspy w archipelagu się przyciągają, ale nie pochłaniają, pozostają w bliskim oddaleniu
- każda wyspa (uczestnik) musi być świadoma swej odrębności i odmienności, ale także wiązać swoje działanie z tym, co robią inni i kim są
- aby być w archipelagu trzeba się zmieniać, stawać kimś innym
- relacje w archipelagu są nieliniowe
- dzięki temu są autokataliczne i emergentne

Potrójna helisa – ujęcie funkcjonalistyczne

 Władza publiczna

 Biznes

 Uniwersytet

+ LUDZIE

Potrójna helisa – ujęcie rozwojowe (diachroniczne)

Miejska gospodarka okrężna w Krakowie – I przykład

Co mamy teraz?

- rozbudowana struktura akademicka
- bardzo duża liczba studentów
- wiele centrów usług biznesowych – I miejsce w Europie
- rosnąca liczba relatywnie dobrze opłacanych miejsc pracy
- ciągle jednak daleko do rozwojowej okrężności:
eksploatowanie dostępnych zasobów, przy bardzo
umiarkowanym ich pomnażaniu i podnoszeniu ich jakości

Miejska gospodarka okrężna w Krakowie – I przykład

Do czego powinniśmy dążyć?

Brakujące wiązania w procesie wytwarzania wartości:

- biznesowe centra R+D
- ich współpraca naukowo-badawcza z uniwersytetami
- wspólne generowanie wiedzy
- wyższy poziom kształcenia – wyższy poziom kompetencji
- efekt rozwojowy: podniesienie jakości procesów wytwórczych, oraz znacznie wyższy potencjał rozwojowy miasta

Błędne koło

SPIRALA OPADAJĄCA

Opisuje taką złożoną okръżność działań i następstw, która stopniowo i nieuświadomienie prowadzi do zastoju i zapaści

Na ogół bieżące korzyści przesłaniają niekorzystne następstwa, zwłaszcza jeśli te drugie pojawiają się ze znacznym opóźnieniem. Okръżność działań i następstw jest wpisana w naturę świata

To, że tego nie dostrzegamy i nie rozumiemy, wynika zarówno z braku wyobraźni i odpowiedzialności, jak deficytu perspektyw i narzędzi poznawczych

Rozwojowa okężność

SPIRALA ROZWOJU

- tu się pojawia wymiar czasu
- spiralność stwarza nowe możliwości działania, bowiem działanie spirali rozwoju oznacza kreowanie nowych dotychczas nie występujących relacji społecznych
- to nie jest pętla, to nieodwracalna rozwojowa zmiana

Często uważa się, że innowacyjność jest procesem polegającym na przekształceniu istniejących możliwości w nowe idee i wprowadzenie ich do praktycznego zastosowania. A nam się wydaje, że jest odwrotnie: potrzebujemy nowych idei, w tym przypadku idei rozwoju danego miasta, aby móc dostrzec i sięgnąć praktycznie po istniejące potencjalnie zasoby i możliwości

III EDYCJA

20-21 XI 2018

ICE KRAKÓW

ZAPRASZAMY

Dziękuję za uwagę